

GABRIELA RĂDULESCU

Cercetările arheologice din localitatea Vermeș, județul Bistrița-Năsăud, au fost determinate de o serie de descoperiri în-
timplătoare prilejuite de lucrări agricole sau cu caracter edilitar. Ele au urmărit să lămurească situația stratigrafică în punctul descoperirilor amintite precum și limita așezărilor a căror prezență aici este marcată de materialul arheologic descoperit. Zona în discuție se află în vatra satului, în grădina fostului C.A.P. din localitate și în imediata ei apropiere. Cercetările arheologice sistematice de la Vermeș, începute în 1973¹ și reluate de noi în anii 1989 și 1990, nu sînt de mare extindere dar sînt importante avînd în vedere bogatul material arheologic scos la lumină precum și faptul că au fost identificate o serie de locuințe, cuptoare, gropi de provizii. Situația stratigrafică a evidențiat, chiar de la primele sondaje, prezența aici a unor vestigii : hallstattiene, de secolele III—IV precum și feudale timpurii.

Complexele medieval-timpurii dezvelite cu prilejul acelor sondaje — locuințe, cuptoare, gropi de provizii — au fost cercetate și publicate², dovedindu-se existența aici, pe baza tipologiei acestor complexe precum și a analogiilor materialului arheologic descoperit, a unei așezări de secolele XI—XII.

Rezultatele acestor mai vechi cercetări au determinat reluarea în anii 1989 și 1990 a investigațiilor în așezarea medieval timpurie de la Vermeș, prilej cu care a fost identificată o locuință ce poate

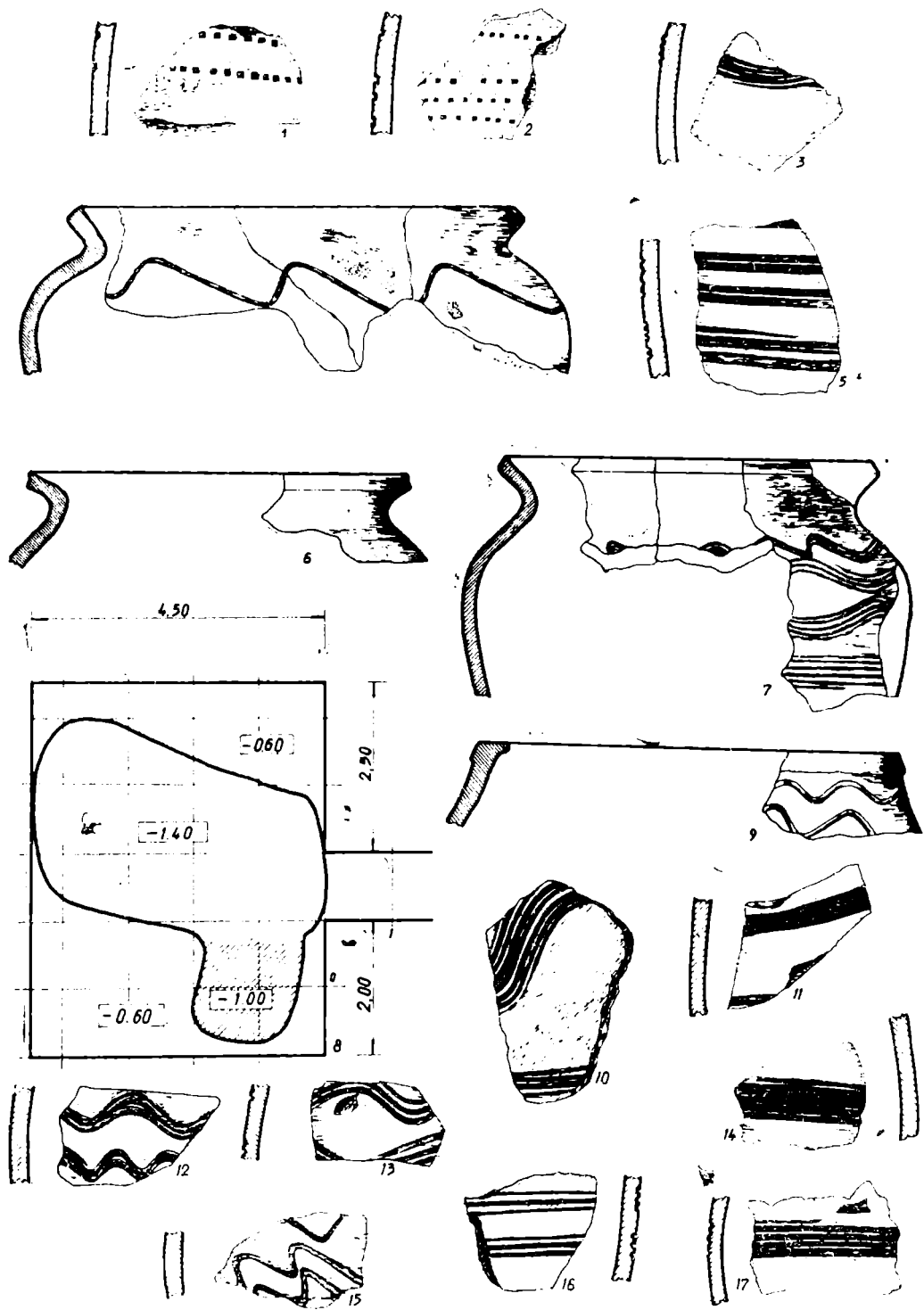
aduce elemente noi, imaginii locuirii medieval timpurii de aici.

Stratul de cultură în zona cercetată se află imediat sub nivelul solului vegetal, locuirea medieval timpurie suprapunînd o alta, preistorică. Locuința identificată, semibordei, are o formă rectangulară, cu colțuri rotunjite și cu laturile de 4,5×2,5 m (pl. 1, fig. 8). Groapa locuinței se adîncește în solul viu pînă la 1,40 m. Pe una din laturile locuinței, la unul din colțuri, s-a săpat cuptorul cu gura largă de 1,30 m, înălțat față de fundul gropii locuinței. Vatra era pavată cu fragmente ceramice deasupra cărora s-a putut identifica o crustă groasă de arsură.

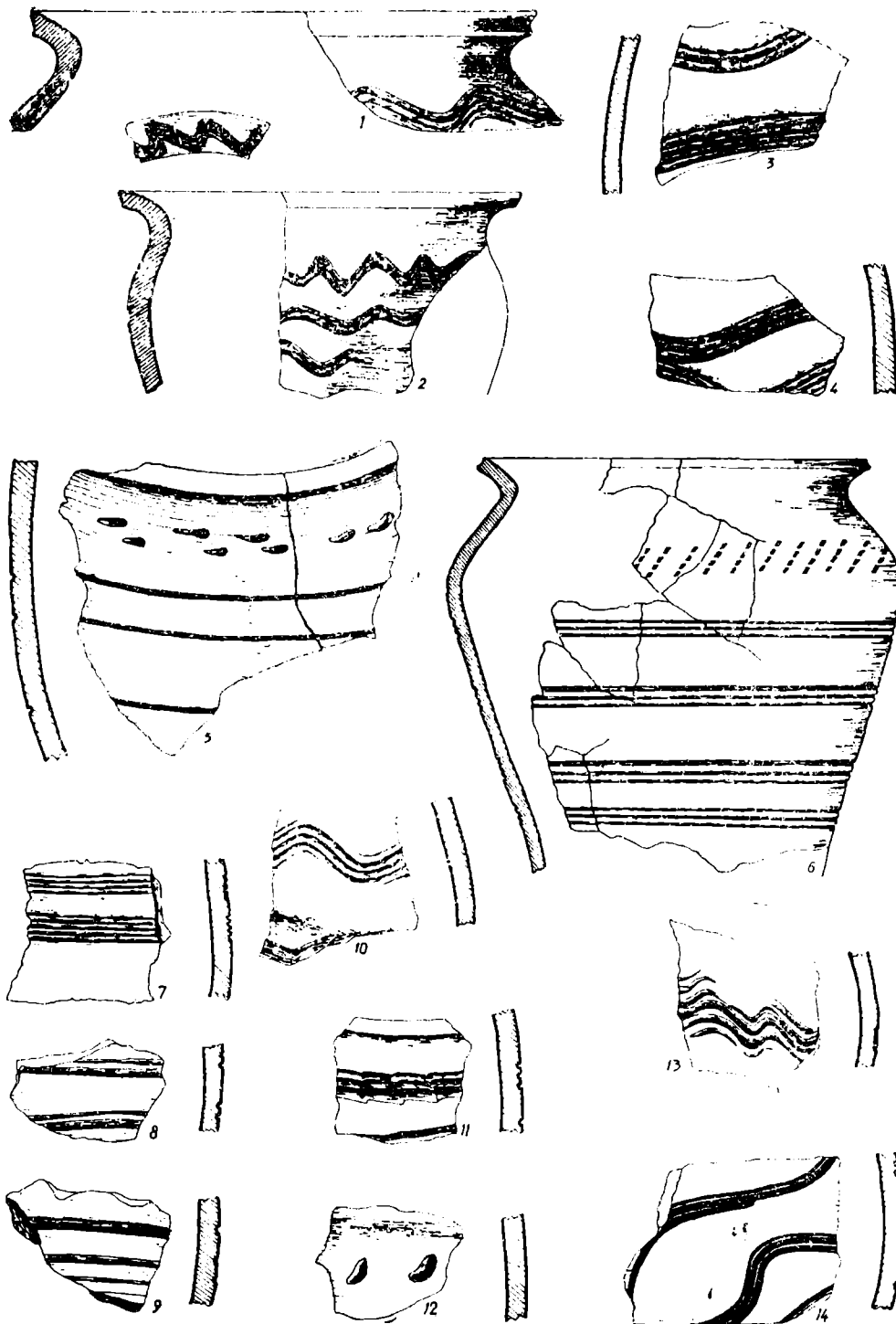
Materialul arheologic recuperat din umplutura locuinței se constituie dintr-o mare cantitate de ceramică și din oase de animale. În ceea ce privește materialul ceramic recoltat, acesta este bogat așa cum s-a menționat, dar fragmentar. Ca factură, este o ceramică lucrată la roată, cea mai mare parte a fragmentelor fiind cenușii. Nu lipsește însă nici ceramica de culoare cărămizie — cîteva fragmente —, uneori cărămiziu spre negricios. Este o ceramică nisipoasă, mai aspră la pipăit, ușor zgrumțuroasă conținînd nisip cu bob foarte mărunt. Pasta este destul de compactă, omogenă și relativ bine arsă. Există și fragmente cu ardere secundare. Ca forme menționăm prezența vasului-borcan cu umeri bombați sau zvelți, cu pereți relativ subțiri, cu buza răsfrîntă în afară, bine profilată, evazată oblic (pl. 1, fig. 3 ; pl. 2, fig. 6) sau curbata (pl. 3, fig. 3), cu muchia teșită sau arcuită (pl. 3, fig. 3, 7 ; pl. 1, fig. 4, 7), uneori șanțuită (pl. 3, fig. 1). Cele mai multe sînt de mărime mijlocie. Trebuie să menționăm și pre-

¹ Șt. Dănilă, *FI*, III, p. 463 ; G. Marinescu și Șt. Dănilă, *FI*, IV, p. 38.

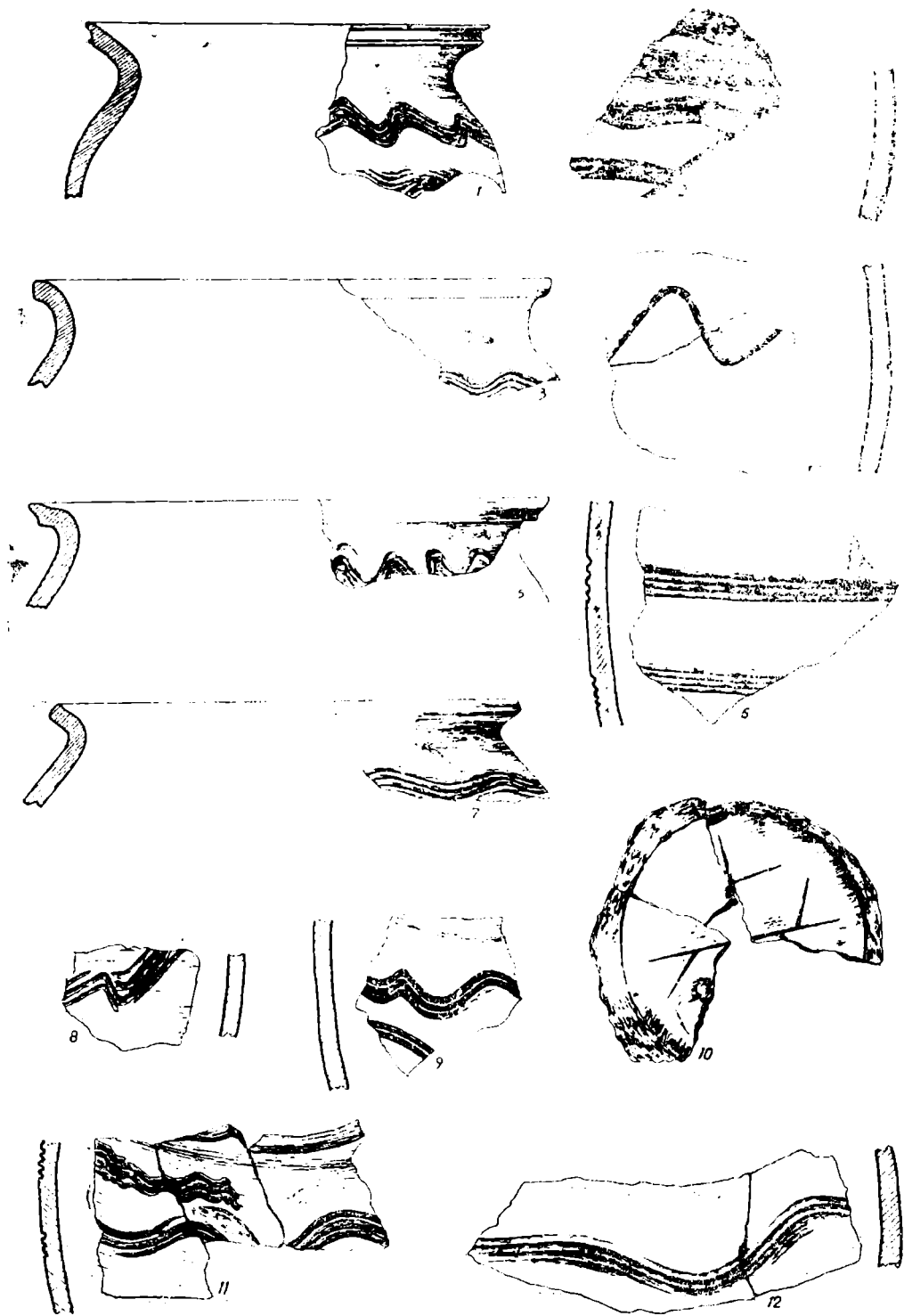
² C. Gaiu, *Marisia*, IX, p. 123.

Pl. 1. Plan locuință (d); material ceramic recuperat (1--7; 9--17).

Pl. II. Fragmente ceramice recuperate din locuință (1—14).

Pl. III. Fragmente ceramice recuperate din locuință (1—12).

zența a două fragmente de căldare de lut.

Registrul ornamentelor este alcătuit din benzi de linii în val, distanțate sau care se apropie sub formă de „ochiuri”, (pl. 1, fig. 7, 13 ; pl. 2, fig. 4) linii orizontale, simple, distanțate sau benzi, rar alveole, incizii pătrate realizate cu roțița (pl. 1, fig. 1, 2), uneori chiar pe umărul vasului, combinate cu benzi de linii incizate dispuse pe restul suprafeței vasului (pl. 2, fig. 6). Este prezentă și marca de olar, motivul fiind alcătuit din linii subțiri, în cruce, ocupînd aproape întreaga suprafață a fundului (pl. 3, fig. 10). Tiparul fiind negativ, redă motivul ornamental în relief.

Profilele mai compacte, buzele răsfrînte în afară, cu muchia uneori șanțuită, pereții mai subțiri ai vaselor, pasta bine legată, mai aspră, nisipoasă chiar a fragmentelor de cazan de lut amintite, prezența în repertoriul ornamentelor a inci-

ziilor pătrate imprimate cu roțița dințată, a alveolelor, marca de olar amintită, menținerea repertoriului decorativ al perioadelor anterioare, benzi de linii în val sau benzi de linii orizontale, sînt elemente ce ne pot sugera integrarea materialului arheologic prezentat al acestei locuințe de la Vermeș, în contextul unei așezări de secolele XI—XII. Trebuie să remarcăm faptul că această locuință deși, așa cum am menționat, se integrează în contextul secolelor XI—XII prin caracteristicile materialului (profile, registru ornamentelor), pare a fi totuși mai timpurie decît complexe publicate anterior de la Vermeș.

Tipul de locuință precum și ceramica din umplutura gropii acesteia au analogii cu descoperiri similare la Sighișoara, Alba Iulia, Dăbîca, Șirioara, Cluj-Mănăstur, Bazinul Oltului superior și, desigur, nu numai în Transilvania³.

³ Gh. Baltag, *Marisia*, IX, p. 84 ; Șt. Pascu, M. Rusu și colab., *ActaMN*, V, 1960, p. 193 sqq ; M. Rusu, Șt. Dănilă, *FI*, 11, p. 47 ; P. Iambor, Șt. Matei, *Acta MN*, XVI, 1979, p. 600 ; *idem*, *Acta MN*, XIX, p. 131—146 ; Z. Szekely, *SCIVA*, 43, 3, 1992, p. 302 ; K. Horedt, *SCIV*, Tom II, nr. 2, 1951, p. 185, sqq.

UNE HABITATION DE LA PÉRIODE HAUT MOYEN-ÂGE DECOUVERTE A VERMEȘ

(Résumé)

Un sondage archéologique effectué en 1990, dans le village de Vermeș, a contribué à la découverte d'une habitation, d'où on a récupéré du matériel archéologique comprenant

des pots et des chaudrons en terre glaise. Les formes céramiques trouvées dans l'habitation et le répertoire des motifs décoratifs, permettent de la dater aux XI—XII-ème siècles.